

РОЗ'ЯСНЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ НОВОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1 липня 2011 року набрали чинності нові антикорупційні закони, зокрема:

- Закон України "Про засади запобігання і протидії корупції" від 7 квітня 2011 року № 3206-VI;

- Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 7 квітня 2011 року № 3207-VI.

Зазначені закони докорінно змінюють загальнодержавний підхід до розуміння корупції та антикорупційних заходів, містять низку новел, правових інститутів, а тому потребують додаткового пояснення.

Засади запобігання і протидії корупції

При порівнянні Закону України "Про боротьбу з корупцією" 1995 року та **Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" від 7 квітня 2011 року № 3206-VI** одразу стає помітно, що вони суттєво відрізняються своєю ідеологією. Якщо попередній закон був спрямований в основному на здійснення заходів репресивного характеру (встановлення відповідальності за порушення вимог закону), то Закон України "Про засади запобігання і протидії корупції" зосереджено на механізмах, спрямованих на запобігання виникненню корупції. Причому, дія елементів запобігання корупції починається ще на стадії добору публічних службовців, і супроводжує його не лише протягом перебування на ній, а і після звільнення зі служби.

Метою Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" є визначення основних засад запобігання і протидії корупції в публічній і приватній сферах суспільних відносин, відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень збитків, шкоди, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав чи інтересів юридичних осіб, інтересів держави відповідно до міжнародних стандартів, загальносвітової практики.

Основні цілі та завдання закону:

- чітко визначити ознаки корупційних правопорушень;
- обмежити, нейтралізувати чи усунути фактори корупції;
- належним чином урегулювати діяльність органів державної влади та їх окремих підрозділів, які безпосередньо протидіють корупції;
- нормативно визначити рамки етичної поведінки особи, уповноваженої на виконання завдань і функцій держави;
- запобігти конфлікту інтересів (особистих і службових);

У законі багато нововведень, виконання й дотримання яких допоможе зрушити з місця питання боротьби з корупцією та знизити рівень корупції в країні.

Основні положення Закону:

1) У законі визначення основних термінів узгоджені із Конвенцією ООН проти корупції та Кримінальною і Цивільною конвенціями Ради Європи проти корупції (*зокрема поняття корупції, корупційного правопорушення, конфлікту інтересів тощо*).

Аналізуючи термін "корупція", слід зазначити, що зазначене визначення терміну закликає громадян не вступати у корупційні відносини із посадовими і службовими особами, тому що суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення будуть не лише службові і посадові особи, які виконують функції держави або місцевого самоврядування, а й особи, які вступають з ними у корупційні зв'язки.

2) Закон не тільки чітко визначає перелік суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення, а й розширює коло цих осіб відповідно до норм міжнародних стандартів. Ці норми впливають із положень Конвенції ООН проти корупції (стаття 2), Кримінальної конвенції Ради Європи проти корупції (стаття 1) та Додаткового протоколу до неї (статті 2 та 3).

До такого переліку віднесено:

- посадових осіб юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету;

- осіб, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи в установлених законом випадках);

- посадових осіб іноземних держав або міжнародних організацій, суддів і посадових осіб міжнародних судів;

- осіб, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно - розпорядчих чи адміністративно - господарських обов'язків, або особи, спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми тощо.

3) Законом визначено систему органів, що здійснюють заходи із запобігання і протидії корупції, зокрема;

Органи державної влади здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції або беруть участь у їх здійсненні у межах повноважень, визначених законами та іншими виданими на їх основі нормативно-правовими актами.

На Уряд покладається спрямування та координація роботи органів виконавчої влади щодо запобігання і протидії корупції.

Передбачено створення нового спеціально уповноваженого органу з питань антикорупційної політики, відповідального за координацію реалізації органами виконавчої влади антикорупційної стратегії, визначеної Президентом України.

Спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції визначено органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, податкової міліції, по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (*ці органи безпосередньо здійснюють у межах своєї компетенції заходи щодо виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень*). Координацію діяльності правоохоронних органів з питань протидії корупції здійснюють у межах наданих повноважень, визначених законами, Генеральний прокурор України та підпорядковані йому прокурори.

Суб'єктами, які беруть участь у запобіганні, виявленні, а в установлених законом випадках - у здійсненні заходів щодо припинення корупційних правопорушень, відновленні порушених прав чи інтересів фізичних та юридичних осіб, інтересів держави, а також в інформаційному і науково-дослідному забезпеченні здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції, у міжнародному співробітництві в цій сфері, визначено:

- уповноважені підрозділи органів державної влади;
- місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування;
- підприємства, установи, організації незалежно від підпорядкованості та форми власності, їх посадові та службові особи, а також громадяни, об'єднання громадян за їх згодою.

4) Законом чітко встановлено перелік обмежень (заборон), спрямованих на запобігання та протидію корупції, для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування під час перебування їх на посадах, зокрема:

а) використовувати свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди або у зв'язку з прийняттям обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб;

б) займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

- входить до складу органу управління чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (*крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальній громаді в раді товариства (спостережній раді), ревізійній комісії господарського товариства*), якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;

в) забороняється безпосередньо або через інших осіб одержувати дарунки (пожертви) від юридичних або фізичних осіб, а саме:

- за рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника, що приймаються, вчиняються як безпосередньо такою особою, так і за її сприяння іншими посадовими особами та органами;

- якщо особа, яка дарує (здійснює) дарунок (пожертву), перебуває в підпорядкуванні такої особи.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування можуть приймати дарунки, які відповідають загальною визначенням про гостинність, та пожертви, крім випадків, зазначених вище, якщо вартість таких дарунків (пожертв) не перевищує 50 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої на день прийняття дарунка (пожертви), одноразово, а сукупна вартість таких дарунків (пожертв), отриманих з одного джерела протягом року, - однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року.

Передбачене обмеження щодо вартості дарунків (пожертв) не поширюється на дарунки (пожертви), які даруються (здійснюються) близькими особами одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси.

г) мати у безпосередньому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути безпосередньо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам;

У разі виникнення обставин, що порушують вищезазначені вимоги, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин *у п'ятнадцятиденний строк.*

Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи *в місячний строк* з моменту виникнення обставин підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає безпосереднє підпорядкування.

У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, *підлягає звільненню із займаної посади.*

Разом з тим, слід зазначити, що дане обмеження не розповсюджується на народних засідателів і присяжних, близьких осіб, які безпосередньо підпорядковані один одному у зв'язку з перебуванням кожного з них на виборній посаді, осіб, які працюють у сільській місцевості, гірських населених пунктах, осіб, які працюють в галузі освіти, науки, культури, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, інших осіб, визначених законом.

д) осіб, які звільнилися з посади або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, протягом року з дня її припинення забороняється:

- укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з підприємствами, установами чи організаціями незалежно від форми власності, якщо особи, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих підприємств, установ чи організацій;

- розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, установлених законом;

- представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган (органи), в якому (яких) вони працювали.

Слід загострити увагу на тому, що незважаючи на те, що за порушення обмежень, передбачена адміністративна відповідальність і санкція у вигляді штрафу, слід наголосити, що при набранні законної сили рішенням суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності незалежно від цього особа відповідно до вимог закону має бути звільнена із служби *протягом трьох днів* з дня одержання відповідним органом копії такого судового рішення. Тому крім штрафу особа яка скоїла корупційне правопорушення, втратить ще й роботу, якщо порушить ці обмеження.

5) Законом запроваджено спеціальну перевірку щодо осіб, які претендують на зайняття посад пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, визначено основні положення її організації, термін проведення (*проводиться у п'ятнадцятиденний строк за письмовою згодою особи, яка претендує на зайняття посади*), перелік відомостей, які підлягають спеціальній перевірці, зокрема щодо:

- притягнення особи до кримінальної відповідальності, в тому числі за корупційні правопорушення, наявності судимості, її зняття, погашення;

- факту, що особа піддана, піддавалася раніше адміністративним стягненням за корупційні правопорушення;

- достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;

- наявності в особи корпоративних прав;

- стану здоров'я, освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання, підвищення кваліфікації.

Слід наголосити на тому, що стаття 11 "Спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування" відповідно до Розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення" набирає чинності з 1 січня 2012 року.

6) Законом встановлено вимоги щодо фінансового контролю за майном, доходами, витратами і зобов'язаннями фінансового характеру осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначено термін подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру (*щороку до 1 квітня*), затверджено її форму (*форма декларації наведена у додатку до закону*).

Витрати, які будуть декларуватися, згідно з новим законом, – це будуть витрати, які потрачені на купівлю нерухомості або автотранспорту, зокрема це окремі розділи нової форми декларації.

Відомості про витрати мають зазначатися лише в тому випадку, коли сума покупки *перевищуватиме 150 тисяч гривень*, Основним мотивом цього було те, що положення антикорупційного закону повинно співпадати з положеннями законодавства про "Про запобігання легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму".

З огляду на це саме така норма була прийнята для того, щоб положення законодавства відповідали один одному. І також для того, щоб були можливості провести перевірку і дійсно перевірити, чи дійсно така сума була витрачена на ту чи іншу покупку.

Нова форма декларації передбачає декларування декларантом не тільки майна, що перебуває у власності декларанта, але й того що знаходиться в оренді чи іншому праві користування декларанта, витрати декларанта на придбання такого майна або на користування ним, а також відомості про майно, що перебуває у власності, в оренді чи іншому праві користування членів сім'ї декларанта.

Слід наголосити на тому, що у зв'язку з тим, що стаття 12 "Фінансовий контроль" набирає чинності з 1 січня 2012 року особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та особи, які претендують на зайняття таких посад, будуть подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2011 рік за новою формою починаючи з 2012 року.

Також слід звернути увагу на те, що виходячи з того, що закон набрав чинності з 1 липня 2011 року і враховуючи те, що закон не має зворотної дії у часі, декларування в частині видатків за минулий рік у 2012 році буде здійснюватися тільки за друге півріччя 2011 року (*п. 2 Розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення"*).

Разом з тим, слід зазначити, що стаття, яка регулює положення щодо фінансового контролю, передбачає на сьогодні тільки подання декларації. Реалізація цієї статті щодо безпосереднього фінансового контролю, тобто перевірки достовірності поданих в декларації відомостей, потребує прийняття законопроекту про фінансовий контроль за доходами та видатками осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в якому буде передбачено, зокрема механізм перевірки декларацій.

7) Законом передбачено обов'язок осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

- уживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення конфлікту інтересів;
- повідомляти невідкладно безпосереднього керівника про наявність конфлікту інтересів.

Слід зазначити, що реалізація цієї норми потребує прийняття спеціальних законів та інших нормативно-правових актів, які б передбачали порядок та шляхи врегулювання конфлікту інтересів, а також механізм контролю за дотриманням цих правил особами, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

8) Законодавчо закріплено здійснення Міністерством юстиції України обов'язкової антикорупційної експертизи проектів законів України, актів Президента України, інших нормативно-правових актів, що розробляються Кабінетом Міністрів України, міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади з метою виявлення в них норм, що можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень та розроблення рекомендацій стосовно їх усунення.

9) З метою забезпечення прозорості у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, їм заборонено:

- відмовляти фізичним або юридичним особам в інформації, надання якої цим фізичним або юридичним особам передбачено законом;

- надавати несвоєчасно, недостовірну чи не в повному обсязі інформацію, яка підлягає наданню відповідно до закону.

Законодавчо закріплено, що інформація про розміри, види благодійної та іншої допомоги, що надається фізичним та юридичним особам чи одержується від них особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, розміри, види оплати праці цих осіб, а також одержані цими особами за правочинами, які підлягають обов'язковій державній реєстрації, дарунки (пожертви) не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

10) Законом закріплено право громадськості в участі у заходах щодо запобігання і протидії корупції (*крім випадків, коли це віднесено законом до виключної компетенції спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції*), проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання і протидії корупції, з використанням при цьому таких форм контролю, які не суперечать законодавству.

Передбачено державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції.

11) Законом закріплено обов'язкове інформування громадськості про заходи щодо запобігання і протидії корупції.

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції зобов'язані *щороку не пізніше 10 лютого* оприлюднювати інформацію про вжиті заходи щодо протидії корупції та про осіб, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень.

Спеціально уповноважений орган з питань антикорупційної політики *щороку не пізніше 15 квітня* готує та оприлюднює у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку звіт про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції.

12) Законом встановлено види відповідальності за корупційні правопорушення.

За вчинення корупційних правопорушень особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування притягаються до кримінальної,

адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності в установленому законом порядку.

Відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, *у триденний строк* з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили, притягнення до цивільно-правової відповідальності, накладення дисциплінарного стягнення заносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення, що формується та ведеться Міністерством юстиції України.

13) Законом запроваджено порядок відстороненню від виконання повноважень на посаді та звільнення з посади осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування які вчинили корупційні правопорушення, проведення службового розслідування з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного правопорушення.

Особа, щодо якої винесено постанову про притягнення як обвинуваченої у вчиненні злочину у сфері службової діяльності, *підлягає відстороненню* від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом, до розгляду справи судом, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України.

Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне корупційне правопорушення, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, *може бути відсторонена* від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

Особи, яких притягнуто до кримінальної або адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення, пов'язані з порушенням обмежень, передбачених цим Законом, підлягають звільненню з відповідних посад *у триденний строк* з дня отримання органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили, якщо інше не передбачено законом.

Про звільнення особи з посади у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення, пов'язане з порушенням обмежень, передбачених цим Законом, керівник органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації *у триденний строк письмово* повідомляє суд, який постановив обвинувальний вирок або прийняв постанову про накладення адміністративного стягнення за корупційне правопорушення, та спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань державної служби.

З метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного правопорушення або невиконанню вимог цього Закону, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції за рішенням керівника органу, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться *службове розслідування* в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

14) Законом визначено, що збитки, шкода заподіяні державі, фізичним чи юридичним особам корупційним правопорушенням підлягають відшкодуванню в установленому законом порядку.

15) Законом встановлено, що нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) внаслідок вчинення корупційного правопорушення, можуть бути скасовані органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, органу місцевого самоврядування, а правочин, укладений внаслідок корупційного правопорушення, вважається нікчемним.

16) Законодавчо закріплено право на відновлення прав, відшкодування збитків, шкоди фізичним та юридичним особам, права яких порушено внаслідок вчинення корупційного правопорушення і яким завдано моральної або майнової шкоди, збитків в установленому законом порядку.

17) Законом визначено, що кошти та інше майно, одержані внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку, а кошти у встановленому судом розмірі вартості незаконно одержаних послуг чи пільг - стягненню на користь держави.

18) Законом запроваджено парламентський контроль у сфері запобігання і протидії корупції, громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання і протидії корупції та прокурорський нагляд за додержанням законів у сфері запобігання і протидії корупції.

19) Законом передбачено міжнародне співробітництво України з іноземними державами, міжнародними організаціями, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції відповідно до укладених нею міжнародних договорів, міжнародна правова допомога та інші види міжнародного співробітництва у справах про корупційні правопорушення відповідно до законодавства та міжнародних договорів України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Отже, виходячи із вищевикладеного, можна зробити висновок, що Закон України "Про засади запобігання та протидії корупції в Україні" є більш прогресивним ніж попередній Закон України "Про боротьбу з корупцією" і внесе позитивні зрушення у боротьбі з корупцією. Важливим елементом для цього, є сумлінне виконання закону усіма державними органами, інститутами громадянського суспільства.

Відповідальність за скоєння:

**адміністративних корупційних правопорушень,
злочинів проти авторитету органів державної влади,
органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян,
злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності,
пов'язаної з наданням публічних послуг**

Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 7 квітня 2011 року № 3207-VI набрав чинності одночасно із Законом України "Про засади запобігання і протидії комісії".

Основні цілі та завдання закону:

- чітко визначити види корупційних правопорушень;
- передбачити адекватні заходи відповідальності за їх вчинення;
- зробити вчинення корупційних правопорушень справою невігідною і ризикованою, досягти того, щоб особа чесно і сумлінно виконувала свої службові обов'язки.

Закон чітко розмежовує адміністративну та кримінальну відповідальність за корупцію.

Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" внесені зміни в Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Кримінально-процесуальний кодекс України які обумовлені необхідністю приведення українського антикорупційного законодавства у відповідність до положень Конвенції ООН проти корупції та Кримінальної Конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією та удосконалення засад адміністративної та кримінальної відповідальності громадян за корупційні правопорушення та злочини у сфері службової діяльності.

Основні положення Закону:

Кримінально-процесуальний кодекс України доповнено новою статтею, яка передбачає можливість притягнення до кримінальної відповідальності за заявою юридичної особи, а також відповідно до цього, змінено порядок порушення кримінальної справи.

Кодекс України про адміністративні правопорушення доповнений главою 13-А "Адміністративні корупційні порушення", яка включає в себе 8 нових статей про адміністративні корупційні правопорушення за скоєння яких передбачена адміністративна відповідальність, а саме:

- **стаття 172-2** порушення обмежень щодо використання службових повноважень (порушення особою встановлених законом обмежень щодо використання службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з одержанням за це неправомірної вигоди);

- **стаття 172-3** пропозиція або надання неправомірної вигоди (пропозиція або надання службовій особі неправомірної вигоди безпосередньо такій чи іншій особі);

- **стаття 172-4** порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття підприємницькою чи іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту);

- **стаття 172-5** порушення встановлених законом обмежень (заборони) щодо одержання дарунка (пожертви);

- **стаття 172-6** порушення вимог фінансового контролю (неподання або несвоєчасне подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента);

- **стаття 172-7** порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (неповідомлення особою безпосереднього керівника у випадках, передбачених законом, про наявність конфлікту інтересів);

- **стаття 172-8** незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень);

- **стаття 172-9** невжиття заходів щодо протидії корупції (невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення).

Внесеними змінами у редакцію статті "Строки накладання адміністративного стягнення" чітко визначено строки накладення стягнення за вчинення адміністративного корупційного правопорушення (адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення може бути накладено протягом **трьох місяців** з дня виявлення, але не пізніше **одного року** з дня його вчинення).

Кримінальний кодекс України доповнено новими статтями, що передбачають відповідальність за:

- зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (тобто умисне, з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб використання всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми службовою особою такої юридичної особи своїх повноважень, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб);

- перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (тобто умисне вчинення службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми дій, які явно виходять за межі наданих повноважень, якщо вони завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб);

- зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (зловживання своїми повноваженнями аудитором, нотаріусом, оцінювачем, іншою особою, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), з метою отримання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб);

- незаконне збагачення (одержання службовою особою неправомірної вигоди у значному розмірі або передача нею такої вигоди близьким родичам за

відсутності ознак хабарництва, іншими словами - набуття коштів або майна без законних підстав, коли особа не може пояснити джерела походження таких коштів чи майна);

- комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (пропозиція, надання або передача службовій особі юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми неправомірної вигоди за вчинення дій чи бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто надає чи передає таку вигоду, або в інтересах третіх осіб);

- підкуп особи, яка надає публічні послуги (пропозиція, надання, передача аудитору, нотаріусу, оцінювачу, іншій особі, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), неправомірної вигоди за вчинення дій або бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах особи, яка пропонує, надає чи передає таку вигоду, або в інтересах третіх осіб).

Законом внесено ряд змін в редакцію деяких розділів та статей Кримінального кодексу України, якими посилюється відповідальність за скоєння злочинів у сфері корупції, уточнюються деякі склади. Зокрема, розділ XVII Особливої частини викладено в новій редакції - "Розділ XVII Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг".

Встановлено кримінальну відповідальність за нові злочини, пов'язані із корупцією:

- пропозиція або давання хабара;

Особа, яка пропонувала чи дала хабар, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо стосовно неї мало місце вимагання хабара або якщо після давання хабара вона добровільно заявила про те, що сталося, до порушення кримінальної справи щодо неї органу, наділеному законом правом порушувати кримінальну справу.

- незаконне збагачення (одержання службовою особою неправомірної вигоди у значному розмірі (або у великих розмірах, в особливо великих розмірах) або передача нею такої вигоди близьким родичам за відсутності ознак хабарництва);

- зловживання впливом (так зване "комерційне посередництво". Охоплює ситуації, коли особа за винагороду впливає на прийняття рішення суб'єктом корупційного злочину).

Закон визначив поняття зловживання впливом через декілька кваліфікаційних ознак, а саме:

- пропозиція або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави;

- одержання неправомірної вигоди за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, або пропозиція здійснити вплив за надання такої вигоди;

- одержання неправомірної вигоди за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, поєднане з вимаганням такої вигоди.

Сектор з питань запобігання та протидії корупції